В І Д Г У К

офіційного опонента, доктора економічних наук, професора

Коби Вячеслава Григоровича

на дисертацію Огневого Віталія Олександровича на тему:

«Формування напрямів трансформаційних змін на підприємствах автомобільного транспорту»,

поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими програмами

Процес ринкової трансформації економічних відносин в Україні призвів до стрімкого росту кількості автотранспортних підприємств, що викликало загострення конкурентної боротьби на ринку транспортних послуг. Щоб вижити та ефективно функціонувати в таких умовах автотранспортним підприємствам необхідно гнучко та швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища шляхом проведення трансформаційних перетворень.

На даний час питання трансформаційних змін на автомобільному транспорті залишається не повністю дослідженим та потребує додаткового всебічного розгляду. Зокрема, відсутні чіткі рекомендації щодо конкретних стратегій і варіантів трансформаційних змін автотранспортних підприємств (АТП) та критеріїв оцінки ефективності впровадження стратегій та варіантів змін, особливо в ринкових умовах господарювання.

Вирішення цих питань вимагає розробки нових науково обґрунтованих підходів визначення та управління напрямками трансформаційних змін автотранспортних підприємств на основі дослідження варіантів їх реалізації. Тому тема дисертаційної роботи є актуальною.

Актуальність дослідження підтверджується зв'язком дисертаційної роботи з науково-дослідними роботами кафедри «Автомобілі та

КАНЦЕЛЯРІЯ НТУ
Вх. № 01/740
«12» 06 2017 р.

транспортний менеджмент» Вінницького національного технічного університету за темами «Розробка проектів трансформаційних змін на підприємствах автомобільного транспорту» (2011 р., номер державної реєстрації 0110U007972) та «Розробка стратегій та формування проектів розвитку підприємств автомобільного транспорту» (2011 р., номер державної реєстрації 0110U00771), у виконанні яких дисертант взяв безпосередню участь як відповідальний виконавець.

2. Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертації дозволяє зробити висновок, що мету досягнуто, наукові завдання вирішені у відповідності до об'єкту та предмету дослідження.

У роботі запропоновано розв'язання низки актуальних питань, спрямованих на розкриття теми дисертації. Робота оформлена якісно, відповідно до встановлених вимог. Наукові положення та висновки, що сформульовані в дисертаційній роботі, є повними і випливають з її змісту та відображають отримані здобувачем результати. Дисертація є завершеним науковим дослідженням. Найвагоміші результати дисертаційної роботи отримано на базі загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, логічних законів побудови висновків, глибокого аналізу наукових праць провідних вітчизняних і зарубіжних фахівців у сфері трансформаційних змін, що безпосередньо зумовлено поставленою метою та завданнями дослідження. Висновки дисертації ґрунтуються на використанні таких методів: групування та порівняння – для дослідження динаміки розвитку АТП; порівняльного аналізу, синтезу й узагальнення – для розкриття сутності поняття «трансформація»; систематизації – при поглибленні загальної класифікації трансформаційних змін; порівняння з еталоном та адитивної оптимізації – для пошуку пріоритетних напрямів трансформаційних змін підприємства; SWOT-аналіз – для формування можливих стратегій трансформаційних змін підприємства; економіко-математичного моделювання – для проведення

експериментального дослідження; абстрактно-логічний – для здійснення теоретико-методичних узагальнень та формулювання висновків. Достовірність і практична значущість отриманих результатів підтверджуються їх апробацією на автотранспортних підприємствах та відповідними актами впровадження. Принципових зауважень, які б ставили їх під сумнів, немає. Отже, сформульовані та обґрунтовані в дисертаційній роботі наукові положення, висновки і рекомендації мають наукове і практичне значення, оскільки створюють основу для подальших наукових пошуків щодо реалізації трансформаційних змін в управлінні автотранспортними підприємствами.

3. Наукова новизна дослідження

Серед основних наукових результатів, які характеризуються новизною, в дисертаційній роботі Огневого В. О. можна відзначити:

- удосконалено методичні положення оцінювання пріоритетності напрямів трансформаційних змін, які базуються на методі адитивної оптимізації, що, на відміну від традиційних підходів, дає змогу точніше визначити стратегічну ділянку, яка найбільше впливає на подальший розвиток підприємства (підрозділ 2.2., с. 84-98);

- набули подальшого розвитку теоретичні підходи до формування понятійного апарату економічної сутності категорії «трансформація» та систематизації напрямів трансформаційних змін, серед яких як основні виокремлено: структурний, функціональний, організаційний та управлінський. Це дозволить максимально врахувати особливості функціонування підприємств в ринкових умовах при формуванні стратегій та варіантів трансформаційних змін (підрозділ 1.2., с. 47-59);

- вперше розроблено науково-методичні положення щодо формування трансформаційних змін на АТП, сутність яких, на відміну від існуючих, полягає у визначенні пріоритетних напрямів трансформаційних змін з урахуванням факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ, визначенні раціональних стратегій і варіантів цих змін, оцінюванні ефективності їх

реалізації і виборі оптимальної по песимістичному варіанту з метою підвищення конкурентоспроможності та результативності функціонування підприємств (підрозділ 3.2 с . 147 - 160);

- набула подальшого розвитку система критеріїв ефективності варіантів стратегій трансформаційних змін на підприємствах автомобільного транспорту, яка, окрім економічних показників, включає інтегральний показник конкурентоспроможності та дозволяє врахувати багатокритеріальну природу їх формування в умовах невизначеності (підрозділ 1.3., с. 59-73);

- удосконалено економіко-математичну модель функціонування АТП, що дає можливість вибрати раціональну стратегію трансформаційних змін та варіанти її реалізації в реальних внутрішньому та зовнішньому середовищах (підрозділ 2.3, с. 99-126).

У дисертаційній роботі автором також отримані інші менш значимі науково-практичні результати, що мають елементи новизни.

4. Наукове та практичне значення одержаних результатів

Варто відмітити науково-практичну цінність отриманих результатів, оскільки дисертант доводить власні теоретичні та методичні розробки до рівня їх реалізації на практиці.

Цінність результатів роботи полягає в розробці методики визначення варіантів трансформаційних змін АТП та програмних забезпечень, які дозволяють визначити оптимальний варіант змін. (Свідоцтва на реєстрацію авторських прав № 37401 та № 37391).

Це підтверджується актами про впровадження результатів дослідження від ПАТ «Вінницьке автотранспортне підприємство 10554» (акт впровадження від 12.04.2014 р.); ПП «АТП Кривешко» (акт впровадження від 11.01.2016 р.) та ТОВ «Вінницьке автотранспортне підприємство 10556» (акт впровадження від 15.02.2016 р.).

Результати дисертаційної роботи також використовуються у навчальному процесі Вінницького національного технічного університету (акт впровадження від 07.03.2016 р.)

5. Зміст та оформлення дисертації

Дисертаційна робота викладена на 231 сторінці, у тому числі 180 сторінок основного тексту, містить 12 рисунків та 23 таблиці. Дисертація має 7 додатків (на 32 сторінках). Список використаних джерел містить 160 найменувань (на 17 сторінках).

Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, зміст дисертації відображає поставлену мету та її успішне досягнення, наукові завдання вирішені у повній відповідності до предмету дослідження.

Логіка дисертаційного дослідження підпорядкована поставленій меті та завданням. Структура дисертаційної роботи узгоджується з назвою, метою та завданнями дослідження; її оформлення відповідає чинним вимогам; наукові положення викладено конкретно, логічно; висновки і рекомендації ґрунтуються на результатах авторських досліджень проблеми. Результати, отримані в роботі, пройшли належну апробацію на 28 науково-практичних конференціях.

6. Повнота викладення наукових положень висновків в опублікованих працях

За результатами досліджень здобувачем опубліковано 30 наукових праць загальним обсягом 8,48 др. арк. (з них 6,74 належить особисто автору), в тому числі 15 наукових статей обсягом 7,35 др. арк., де 5,66 др. арк. – авторські (з них 14 – наукові праці у фахових виданнях України, 1 наукова праця у закордонному виданні), 13 – наукових праць, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації, 2 праці, які додатково відображають наукові результати дисертації. Опубліковані праці відображають основний зміст дисертаційної роботи. Надруковані наукові праці та дисертація свідчать про особистий внесок автора в розвиток економічної науки.

7. Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації

В тексті автореферату викладені основні положення дисертації. Зміст автореферату відповідає структурі дисертаційної роботи. У його тексті

стисло та послідовно викладено результати та висновки проведеного Огневим В. О. дослідження. Автореферат ідентичний до основних положень дисертаційної роботи. Текст автореферату не містить положень, які не знайшли відображення в дисертації.

8. Дискусійні питання та зауваження щодо змісту й оформлення результатів дослідження

За загальної позитивної оцінки проведеного дослідження, необхідно відмітити окремі дискусійні питання та недоліки, що наявні в дисертації і потребують уточнення:

1. У другому розділі, підрозділ 2.1, забагато уваги приділено автором аналізу стану автотранспортній галузі та транспортного комплексу України. Варто було б більш конкретно розкрити проблемні фактори впливу зовнішнього середовища на функціонування та управління АТП.

2. При обґрунтуванні набору оціночних показників за напрямами трансформаційних змін, деякі з них визначаються на основі даних експертних оцінок, які мають низьку достовірність, що знижує точність отриманих результатів (підрозділ 2.2).

3. Не чітко доведені положення щодо розробки шкали оцінки пріоритетності напряму трансформаційних змін підприємства (ст. 98).

4. Автор наголошує, що для формування стратегій трансформаційних змін необхідним є дослідження факторів впливу на процес змін. При цьому дисертант зазначає про доцільність використання SWOT-аналізу (с. 134). Зважаючи на те що SWOT-аналіз використовується у різних сферах економіки і управління для визначення напрямів розвитку суб'єктів господарської діяльності, доцільно було б аргументувати необхідність застосування саме цієї методики.

5. В роботі розглядається одне автотранспортне підприємство ПАТ «Вінницьке автотранспортне підприємство 10554», для якого виконані всі розрахунки. Не зрозуміло, звідки взялися акти впровадження результатів

роботи в інших підприємствах (ПП «АТП Кривешко» та ТОВ «Вінницьке автотранспортне підприємство 10556».

6. У дисертаційній роботі варто перенести окремі таблиці в додаток, зокрема табл. 3.1 (с. 136), табл. 3.4 (с. 165), табл. 3.11 (с. 172).

В цілому, зазначені недоліки і зауваження не є принциповими та не знижують загальної позитивної оцінки результатів дисертаційної роботи, її теоретичної та практичної значущості. Матеріал, який викладений в дисертаційній роботі свідчить про достатній рівень розробки теми. Порядок та стиль викладення матеріалу відповідає вимогам, які пред'являються до дисертаційних робіт. Зміст роботи відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Дисертаційна робота показує, що її автор сформувався як науковець, який може самостійно ставити і вирішувати наукові та дослідницькі завдання, аналізувати отримані результати та обґрунтовувати висновки і рекомендації за результатами роботи.

9. Загальні висновки

1. Оцінюючи результати дисертаційної роботи Огневого В. О. на тему «Формування напрямів трансформаційних змін на підприємствах автомобільного транспорту», слід зазначити, що робота є завершеним комплексним самостійно виконаним дослідженням, яке характеризується новизною та практичною цінністю. Результати роботи мають як теоретичну, так і практичну цінність для подальшого розвитку підприємств автомобільного транспорту.

2. Отримані науково обґрунтовані результати, що в сукупності можна розглядати як нові розробки для вирішення завдання формування раціональної стратегії трансформації автотранспортного підприємства і варіантів її реалізації та виборі найефективніших із них в умовах динамічного зовнішнього середовища з метою підвищення конкурентоспроможності та результативності їх діяльності.

3. Здобувач показав глибокі теоретичні знання в обраному науковому напрямі, володіє сучасними методами дослідження.

4. Вибрану тему дисертаційної роботи необхідним чином розкрито, завдання в цілому виконано, поставлену мету досягнуто. Тема дисертації відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

5. Викладені положення дозволяють зробити обґрунтований висновок щодо відповідності результатів дослідження вимогам, що висуваються до кандидатських дисертаційних робіт (пп. 9, 11-14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567 зі змінами та доповненнями), а її автор – Огневий Віталій Олександрович заслуговує присудження йому наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

Заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри управління та економіки водного транспорту
Київської державної академії водного транспорту
ім. гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного,
доктор економічних наук, професор В. Г. Коба

Підпис засвідчую